

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

3

SIRA SAYISI: 168

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Teklifi (2/1795) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/1795 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı4

- Genel Gerekçesi4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi5

• Dışişleri Komisyonu Raporu6

• Teklif Metni9

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin9

• Protokol Metni10

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 456078 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolü"nün onaylanmasının uygun bulunduğuna dair kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

26/04/2019

Mustafa Şentop

Tekirdağ

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Başkanı

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYON (2/1795)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu

GENEL GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolü" 26 Aralık 2017 tarihinde Encemine'de imzalanmıştır. Söz konusu Protokol ile iki ülke arasındaki mevcut dostluk ilişkileri temelinde ekonomik, teknik, sosyal, kültürel ve diğer alanlarda işbirliğinin geliştirilmesi, karşılıklı ekonomik ve sosyal kalkınmaya yardımcı olunması, Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığının (TİKA) Çad'da koordinasyon ofisi açabilmesi ve TİKA tarafından bu ülkede uygulamaya konulacak proje ve programların hukuki zemininin tesis edilmesi hedeflenmektedir.

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 68244839-599-66214

12 Nisan 2019

Konu: Protokol

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

26 Aralık 2017 tarihinde Encemine’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolü”nü Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

30/1/2020

Esas No: 2/1795

Karar No: 124

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cumhurbaşkanlığınca 12/4/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolü”, 26/4/2019 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolünün Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 8/5/2019 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza havale edilen 2/1795 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 15/1/2020 tarihli 18’inci toplantısında Dışışleri Bakanlığı ile Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye ve Çad arasındaki mevcut dostluk ilişkileri temelinde ekonomik, teknik, sosyal, kültürel ve diğer alanlarda iş birliğinin geliştirilmesini ve bu iş birliğinin yasal ve kurumsal çerçevesinin belirlenmesini teminen imzalanan Protokol’ün onaylanmasının uygun bulunmasının amaçlandığı görülmektedir.

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Çad’la siyasi ilişkilerimizin tarihinin 16’ncı yüzyıla kadar uzandığı ve köklü bir iş birliğimizin bulunduğu,

Bu ülke ile Cumhurbaşkanlığı düzeyinde gerçekleşen ziyaretlerle ticari iş birliğimizin de önemli bir ivme yakaladığı,

Çad’la 2002’de 4 milyon dolar olan ticaret hacmimizin geçtiğimiz yıl 70 milyon dolar seviyesine yükseldiği, bu rakamın 100 milyon seviyesinin üzerine çıkarılmasının hedeflendiği,

Türk Hava Yolları, TİKA ve Türkiye Maarif Vakfının Çad’da faaliyet gösterdiği,

TİKA Çad Program Koordinasyon Ofisinin esasen 2015 yılında büyükelçiliğimize bağlı olarak faaliyetlerine başladığı ve bugüne kadar bu ülkeye 3 milyon doların üzerinde kalkınma yardımı sağladığı,

Ülkemizin sadece geçtiğimiz yıl Çad’a sağladığı yardım miktarının 10 milyar dolar düzeyinde olduğu,

Sayın Cumhurbaşkanımızın ziyareti sırasında Çad tarafının ilköğretimden liseye kadar ders kitaplarının basılması için bir matbaa kurulmasına yönelik talebi üzerine TİKA Çad Ofisinin 500 bin dolarlık bu projeyi tamamladığı,

Türk-Çad Dostluk Külliyesi yapımı için ülkemize 230 dönüm arsa tahsis edildiği, bu konudaki çalışmaların da devam ettiği,

Komisyonumuzda görüŖülen ve 2017'de Encemine'de imzalanan iŖ birliği Protokolünün ülkelerimiz arasındaki ekonomik, ticari, teknik, sosyal, kültürel ve eğitim alanlarında iŖ birliğini geliŖtirmek, karŖılıklı ekonomik ve sosyal kalkınmaya yardımcı olmak amacıyla hazırlandığı,

Protokol'ün, TİKA'nın Çad'da TİKA Program Koordinasyon Ofisi tarafından temsil edileceğini ve gerek duyulması hâlinde diğer kentlerde de koordinasyon ofisleri açabileceğini belirttiği,

Yine, Protokole göre Türk uyruklu TİKA personelinin 1961 tarihli diplomatik iliŖkiler hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca idari ve teknik personele tanınan ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanmasının öngörüldüğü,

Protokolün ayrıca TİKA'ya ait taşınır ve taşınmaz mallar ile maaŖlar için vergi ve harç muafiyeti getirdiği,

TİKA'nın Çad'da 2015'ten beri sürdürdüğü faaliyetlerin esasen bu Protokolle sağlam bir hukuki zemine kavuŖmuŖ olacağı,

Protokol çerçevesinde tarım, tarım endüstrisi ve gıda iŖletme sanayisi, kırsal ve kentsel kalkınma, yoksullukla mücadele programları, su, orman ve jeolojik kaynakların değerlendirilmesi, küçük ve orta büyüklükteki iŖletmelerin desteklenmesi, altyapı, enerji ve taşımacılık, kültür ve turizm, eğitim-öğretim ve bilimsel araŖtırma, kurumsal kapasitenin geliŖtirilmesi, idari yapıların güçlendirilmesi ve STK'ler, üniversiteler gibi kuruluşlarla iŖ birliği, makroekonomik yönetimin geliŖtirilmesi, istatistik kurumlarının, sosyal ve ekonomik analizin geliŖtirilmesi, yönetiŖim gibi baŖlıkların ülkelerimiz arasındaki iŖ birliğinde öne çıktığı,

Çad'ın en az geliŖmiŖ, en fakir ve yardıma en çok muhtaç, aynı zamanda iklim deđiŖikliđi, kuraklık ve açlık sorunlarından en çok etkilenen ülkelerden bir tanesi olduğu, ayrıca Afrika Kıtası'ndaki coğrafi konumu nedeniyle burada yaŖanacak bir karıŖıklığın civar ülkelere sıçrama olasılığının yüksek olduğu,

Bu nedenle bu ülkedeki terörizmin engellenmesinde TİKA'nın varlığının bir nevi katkı sunacağı,

Ayrıca Fransa'nın Afrika'daki etkisini kaybetmesiyle ortaya çıkacak güç boŖluđu karŖısında coğrafi ve kültürel bir geçiŖ ülkesi olan bu ülkede Türkiye'nin varlığının bölgenin istikrarı ve Türkiye'nin çıkarları için önem arz ettiği,

Hâlihazırda dışarıdan ithal ettiğimiz Arap zamkı ve susam ürünlerinin Çad'dan oldukça ekonomik fiyatlara temin edilebildiği; Türkiye'nin ise Çad'a bölgede ihtiyaç duyulan tarım ve sağlık ekipmanları gibi ürünleri ihraç ettiği,

Bu kapsamda TİKA Ofisinin varlığının Türk menŖeli ürünlerin bölgeye giriŖi için de önem arz ettiği,

ifade edilmiŖtir.

Teklifin tümü üzerindeki görüŖmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy birliği ile maddelerin görüŖülmesine geçilmiŖtir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri aynen kabul edilmiŖtir. Maddelerin oylamasından sonra Teklifin tümü oya sunulmuŖ ve redaksiyon yetkisiyle birlikte oy birliği ile kabul edilmiŖtir.

Komisyon üyelerinden Ankara Milletvekili Asuman Erdoğan, Karabük Milletvekili Niyazi GüneŖ, Gaziantep Milletvekili Ali Ŗahin, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmiŖlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Volkan Bozkır</i>	<i>Ahmet Yıldız</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
İstanbul	Denizli	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Tulay Hatunoğulları Oruç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
İzmir	Adana	Ankara
		(Bu raporun özel sözcüsü)
Üye	Üye	Üye
<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Atilla Ödünç</i>	<i>Kamil Aydın</i>
Balıkesir	Bursa	Erzurum
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Utku Çakırözer</i>	<i>Ali Şahin</i>	<i>Mehmet Güzelmansur</i>
Eskişehir	Gaziantep	Hatay
	(Bu raporun özel sözcüsü)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Hamdi Çamlı</i>	<i>Yunus Emre</i>	<i>Ümit Özdağ</i>
İstanbul	İstanbul	İstanbul
Üye	Üye	Üye
<i>Serpil Kemalbay Pekgözegü</i>	<i>Niyazi Güneş</i>	<i>İsmail Özdemir</i>
İzmir	Karabük	Kayseri
	(Bu raporun özel sözcüsü)	

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
BAŞKANI TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE ÇAD CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA TEKNİK VE KALKINMA
İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN ONAY-
LANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- (1) 26 Aralık 2017 tarihinde Encemine’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Teknik ve Kalkınma İşbirliği Protokolü”nün onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
VE ÇAD CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA TEKNİK VE KALKINMA
İŞ BİRLİĞİ PROTOKOLÜNÜN ONAY-
LANMASININ UYGUN BULUNDUĞUNA
DAİR KANUN TEKLİFİ**

MADDE 1- Teklifin 1’inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2’nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3’üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ VE ÇAD CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TEKNİK VE KALKINMA İŞBİRLİĞİ PROTOKOLÜ

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Çad Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra "Taraflar" olarak anılacaktır),

İki Tarafın egemenliğine ve eşitliğine karşılıklı saygı ve halkları için yararlı, sürdürülebilir ve uyumlu bir insani kalkınma arayışı temelinde ortaklık ve işbirliği ilişkilerinin geliştirilmesi çerçevesinde;

Türkiye - Çad teknik ve kalkınma işbirliğinin yönetilmesi süreci çerçevesinde, eşitlik, karşılıklı saygı, karşılıklı fayda, diyalog ve paylaşılan sorumluluk temelinde kurulacak ikili işbirliği için siyasi ve hukuki bir çerçeve oluşturmanın önemini dikkate alarak;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmaya ve karara varmışlardır:

MADDE 1

AMAÇ

İşbu Protokol'ün amacı, karşılıklı anlaşma yoluyla, Türkiye ile Çad arasındaki ikili işbirliğinin yasal ve kurumsal çerçevesini belirlemektir.

MADDE 2

TEKNİK VE KALKINMA İŞBİRLİĞİNİN HEDEFLERİ

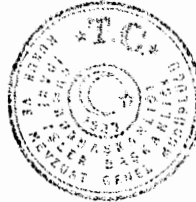
Bu işbirliğinin öncelikli hedefi sürdürülebilir kalkınmayı desteklemektir. Bu işbirliği kapsamında, taraflar, kalkınma projelerini hedefler, yerel kaynakları kullanır, yerel iş imkânları yaratır ve insan kaynaklarını değerlendirirler. Bu işbirliği, mümkün olduğu ölçüde, teknoloji aktarımını, teknik yardımı, kapasitelerin artırılmasını, tecrübe alışverişini ve bu hususların hayata geçirilmesini kolaylaştırma amacı taşımaktadır.

MADDE 3

ÖNCELİKLİ SEKTÖRLER

Taraflar arasındaki işbirliği öncelikle aşağıdaki alanlarda gerçekleştirilecektir:

1. Tarım, tarım endüstrisi ve gıda işleme sanayisi,
2. Kırsal ve kentsel kalkınma ve bölge planlaması,
3. Yoksullukla mücadele programlarının desteklenmesi,
4. Su, orman ve jeolojik kaynakların değerlendirilmesi,
5. Küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin desteklenmesi,
6. Altyapı,
7. Enerji,
8. Taşımacılık,

9. Kültür ve Turizm,
10. Eğitim, öğretim ve bilimsel araştırma,
11. Kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi, idari yapıların güçlendirilmesi ve ilgili taraflarla işbirliği (Sivil toplum, dernekler, işveren birlikleri ve sendikalar, üniversiteler ve özel şirketler),
12. Farklı bölgelerdeki ekonomik programların ve rekabet merkezlerinin analizi ve uygulanması,
13. Makro-ekonomik yönetimin geliştirilmesi,
14. Millî stratejinin, istatistiksel yapıların ve sosyal ve ekonomik analizin geliştirilmesi,
15. Koruma Ekipmanı,
16. Yönetişim.

MADDE 4

YÜRÜTME ORGANLARI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti işbu Protokol'ün uygulanmasına ilişkin olarak Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı'nı (bundan sonra "TİKA" olarak anılacaktır) yetkili kılar.

TİKA, Çad Cumhuriyeti'nde "TİKA Program Koordinasyon Ofisi" tarafından temsil edilir.

Ofisin merkezi Encemine'de yerleşiktir. Gerek duyulması ve Türk tarafının talebi hainde Çad hükümetinin onayıyla Çad'ın diğer kentlerinde başka Koordinasyon Ofisleri de açılabilir.

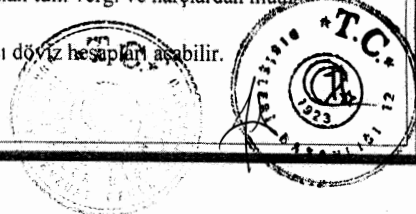
Çad Cumhuriyeti Hükümeti işbu Protokolün uygulanmasına ilişkin olarak Dışişleri Bakanlığını yetkili kılar.

MADDE 5

İMTİYAZLAR VE MUAFİYETLER

1. Türk uyruklu TİKA personeli 1961 tarihli Diplomatik İlişkiler Hakkında Viyana Sözleşmesi uyarınca idari ve teknik personele tanınan ayrıcalık ve bağışıklıklardan yararlanabilecektir.
2. Türk uyruklu personel ile bunların aile fertlerinin kişisel kullarımları için tahsis edilen eşya ve her aile için bir taşıt gümrük vergilerinden muaf olacaktır.
3. Türk uyruklu personele ve TİKA hesabına görev yapan uzmanlara TİKA tarafından ödenecek maaş, ücret ve primler, maaşlara uygulanan her türlü vergi ve harçlardan muaf olacaktır.
4. Türk uyruklu personel ve tüm TİKA çalışanları yürürlükte olan düzenlemeler uyarınca Türk ya da Çad sosyal güvenlik sistemine tabi olacaklardır.
5. İşbu Protokol kapsamında ya da Protokol'e dayanan özel bir anlaşma çerçevesinde, TİKA'nın temsilciliğindeki taşınır ve taşınmaz mallar, Türk hükümetince gerçekleştirilen ve finanse edilen her türlü program ve projeler, malzeme satın alınması ve ithal edilmesi ile döviz transferleri taraf Devletlerin her birinde yer alan tüm vergi ve harçlardan muaf olacaktır.
6. TİKA Program Koordinasyon Ofisi Çad'da yabancı döviz hesapları açabilir.

10

MADDE 6

İZLEME VE DEĞERLENDİRME

Taraflar, işbu Protokol'de öngörülen hedeflere ulaşabilmek için gerekli tüm idari ve mali tedbirleri alacaklardır.

Bu amaçla, Tarafların ortaklaşa veya tek taraflı olarak iç ve dış denetim yapmaya hakkı vardır. Taraflardan biri tek taraflı olarak bir denetim gerçekleştirirse, diğer Tarafa bilgi amaçlı bir ön bildirim gönderecektir.

MADDE 7

SON HÜKÜMLER

İşbu Protokol, yürürlüğe girmesi için gerekli iç yasal usullerin tamamlandığını Tarafların birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alındığı tarihte yürürlüğe girecektir.

İşbu Protokol 5 yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Taraflardan her biri Protokol'ü sona erdirmeye niyetini herhangi bir zamanda diğer Tarafa diplomatik yollarla yazılı olarak 6 ay önceden bildirebilir. Taraflardan biri Protokolü sona erdirmeye niyetini, yürürlük süresi dolmadan 6 ay önce karşı Tarafa diplomatik kanallardan yazılı olarak bildirmediği sürece Protokol 5'er yıllık süreler halinde otomatik olarak yenilenecektir.

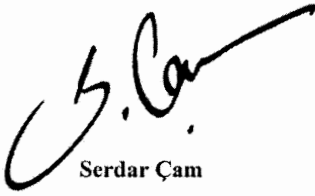
İşbu Protokol, Tarafların karşılıklı yazılı rızalarıyla herhangi bir zamanda değiştirilebilir. Kabul edilen değişiklikler, bu maddenin 1. paragrafının hükümlerine uygun şekilde yürürlüğe girecektir.

Yukarıdaki hususları tasdiklen, Hükümetlerin karşılıklı olarak yetkilendirdikleri tam yetkili temsilciler işbu Protokol'ü imzalamıştır.

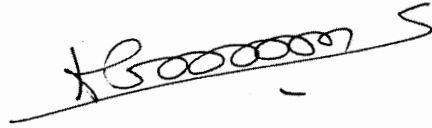
İşbu Protokol 26 Aralık 2017 tarihinde Encemine'de Türkçe ve Fransızca iki asıl nüsha halinde, her iki metin de aynı derecede geçerli olacak şekilde imzalanmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti Adına

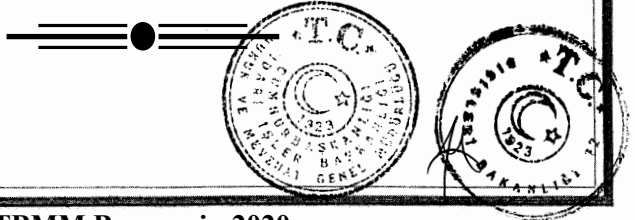
Çad Cumhuriyeti Hükümeti Adına

Serdar Çam
TİKA Başkanı

Assef Gamar Sileck
Dışişleri Bakanı Vekili ve Tarım, Sulama ve
Tarım Aletleri Bakanı

TBMM Basımevi - 2020